

Eneste bilde fra ferien på Solseter. Nesten 60 år senere står hytta der stadig, nesten som den gang.

Sommeren på Solseter 1953

Det kan ha vært Simson. Ikke vet jeg. Uansett var det sterke saker for en liten gutt fra den store byen. Året var 1953, og jeg hadde enda ikke fylt fem år.

Sommeren skulle tilbringes ved sjøen. Far hadde leid hytte på Nøtterøy. Ellers dro familien helst til fjells. Vi måtte ut på landet.

I Oslo bodde vi i fjerde etasje, med fire unger på samme rom. Asfalt i bygatene utafør og i bakgården innafør.

Oslofjordens raskeste båtforbindelse
Vi kom med dampskipet "Jarlsberg" -
Oslofjordens raskeste båtforbindelse.

D/S "Jarlsberg" gjennom Kanalen i Tønsberg.

I sommersesongen gikk den i rute fra tollbodkaia i Tønsberg kl 0720 og 1430 via Husøy, Vallø, Åsgårdstrand, Horten og Drøbak til Pipervikens utstikker D i Oslo kl 1130 og 1900. Retur til Tønsberg, og korrespondanse med rutebilene til Nøtterøy, Tjømø og Hvasser. Det var restaurant om bord, og sykler kunne medtas. Fra 5. juli dette året seilte "Jarlsberg" også søndagsrute.

D/S "Jarlsberg" klar for trafikken - ut Vestfjorden for å ta siste prøve før den settes inn i trafikk førstkommande fredag, lød en av overskriftene i Tønsbergs Blad 18. juni 1953.

Avisen, hvor jeg selv senere skulle jobbe et halvt yrkesliv, kunne fortelle:

Først når "Jarlsberg" begynner å gå, synes man sommeren er kommet for alvor. Det er liv på bryggen når "Jarlsberg" med slagside kommer med sin last av glade og fornøyde feriegjester. Riktignok tar det litt lenger tid med "Jarlsberg" fra Oslo til Tønsberg og

omvendt, men når man har god tid og været er bra, er turen litt av en opplevelse. På broen vil man igjen finne kaptein Andersen, som etter sine mange år i Tønsberg Dampskibsselskabs tjeneste er like kjent i fjorden som i sin egen lomme.

Jeg husker at vi kom med båt, men ikke at det var med "Jarlsberg". Det fortalte mor mange år senere, da jeg for lengst hadde gjort nøttlending av meg.

Til feriekollektiv på Solseter

Mine unge år til tross, kan jeg vagt minnes ankomsten til tollbodkaia. Mor lastet barn og feriebagasje inn i en diger drosjebil, en sånn som hadde ekstra klaffeseter på baksiden av forseteryggene. Det hadde jeg ikke sett før. Da som nå hadde drosjene tilhold på Farmannstorvet, som den gang helst var Høytorvet. Drosjekuskene plukka trolig også opp passasjerer nede på brygga, når "Jarlsberg" kom med alle feriegjestene.

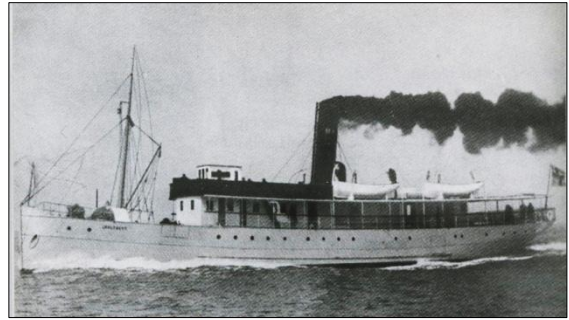
Vi kunne selvfølgelig gått opp i Storgaten, der Øybuss hadde rutebilstasjon og kjørte sommeruter fra 20. juni. Men det ble vel for

Øybuss i Storgaten, der biblioteket ligger i dag.

Drosjetorvet (Høytorvet) tidlig på 1950-tallet.

Oslofjordens raskeste båtforbindelse.

mye styr med ryggsekker, koffertene og fire unger på slep.

Sommeren skulle tilbringes i feriekollektiv på Solseter, ei lita tømmerhytte bakom Bergan skole. Hytta står der faktisk enda, nesten som den gang.

Med mor og far og fire barn var vi i utgangspunktet seks. Så kom farmor fra Skien. Og mormors søster fra USA med sønnen Andrew. Selvfølgelig kom venninna til mor, som vi av en eller annen grunn bare omtalte med etternavn, og dattera hennes. Ikke vet jeg, men nest eldste bror min legger tante Helga og kunstmaler-mannen hennes til på listen over de som ble innlosjert hos oss på Solseter. Han mener at mormor, bestefar og onkel Einar også var der. Ikke alle på én gang, men likevel - trangt om plassen, utedo og bæring av vannbøtter.

Brevene fra far

Kanskje ikke så rart at far måtte ha noen pauser fra kollektivet? Han gjorde seg flere turer hjem til Oslo, for der var det veldig mye å gjøre på kontoret...

-Jeg har proviantert hjemme og har hva jeg behøver. Og så vil jeg gjerne bruke kvelden her på kontoret, for om kveldene er det så stille og godt å arbeide. Måtte dere i mellomtiden ha sol og ikke altfor lange kvelder, skriver far i et brev til Solseter.

Om ikke mor var like flittig med blyanten som far var med skrivemaskinen, så tok hun i det minste vare på noe av

feriekorrespondansen. Nesten 60 år senere bidrar brevene til å kaste lys ikke bare over ferielivet på Nøtterøy, men også fars alenetilværelse i hovedstaden:

- Dette er en liten bulletin for å si at alt er o.k. i byen. Det har sluttet å regne, nå skinner en svak og blek sol over en trøtt by. Det er stille og tuslete overalt, lite folk i butikkene, folk er feriedaue og slappe og alt går for halv fart.

Det kan nok være at far bekymret seg mer over de ferierendes bekymringer for ham, enn hva det var grunn til. Vi aner et lite rop om oppmerksomhet, og han fyrer godt oppunder:

- Det er stusselig og langsommelig uten dere hjemme. Lørdag spiste jeg middag rett over gaten, men det gjør jeg ikke mer, for der måtte jeg sitte i en kjedelig kjeller og vente nesten en halv time på makrell og den kjente jeg resten av dagen. Utpå kvelden ble det for trarig hjemme, og da gikk jeg på kino...

Eller denne:

- Alt var i orden hjemme. Plantene sto pent og har fått vann. Da jeg hadde gjort det, pakket jeg ut kufferten, torvveska og den blå ryggsekken, la meg og leste gamle aviser til jeg sovnet. Jeg var ikke sulten, for på veien hjemover gikk jeg innom "Vestbane"-automaten og fikk et smørbrød med pølse og et vinerbrød og en kaffe.

Mistrøstige tilstander i Knarberg

Snaue fem år gammel er det nødvendigvis bare bruddstykker som erindres, som da vi var på utflukt til Tjøme. Over den 33 meter høye hengebrua turte ikke mor sykle med meg bakpå, så da måtte jeg flytte over på bagasjebrettet til fru Ely, venninna til mor som bare hadde etternavn.

Og så husker jeg at jeg en vakker solskinsdag gikk hånd i lanke til Knarberg Landhandel med tante Laura fra Amerika. Der skreik jeg meg til en sparegris, som jeg senere slaktet for å få tilgang til innholdet.

Badeturene til Ulvø-stranda minnes jeg også, men ikke at det rådet så mistrøstige tilstander i Knarberg, med søppel i bassenget og stank fra dynga som lå ganske utildekket. Det står å lese i historien til Knarberg Båtforening, som ble stiftet denne sommeren.

Vi var i begivenhetenes sentrum, mens vi ferierte. Den store spritsmuglersaken i Knarberg og en ny runde med Rottenikken verserte for retten. På Tønsberg stadion

Hånd i lanke til Knarberg Landhandel.

var det hvalfangermesterskap i friidrett. Nøtterøy kommune med landets gunstigste skattevilkår skulle ansette egen edruelighetssekretær. Per Chr. Johnsen vant klassen for hjemmebygde båter i kajakkracet rundt Nøtterøy med tiden 2.53.03.

Vi skylder vel også å nevne at det ble våpenhvile i Korea 27. juli, men kanskje var vi minst like opptatt av et oppslag i lokalavisen som fortalte at for mye sol kunne føre til poliomelitt.

Av med klærne, på med Filtrasol

Så da var det for mor å gripe til Eosan for soling uten brenning, eller det konkurrerende produktet Filtrasol:

*Av med klærne, på med Filtrasol,
da får De den rette brune fargen*

Blant andre annonser i Tønsbergs Blad denne sommeren leser vi også om Trygg mot mygg og Weck myggolje. Og om Jacutin røyktabletter, årets sensasjon som skulle gjøre huset fluefritt. Kan hende fikk vi en smak av den patenterte Yankee Krokan Fløte-Is, eller:

*Isi-Cola, så herlig leskende,
så velgjørende for strupen
og så oppkvikkende for humøret*

Fullt så begeistret var vi sikkert ikke for at blant alle seper i øst og vest, er GREVE's aller best:

*Jeg ler og jeg plasker
og gnis og vaskes -
nei, for en fest*

Fungerer både på lysnett og batteri

En hustrig lørdag med gamle aviser på Tønsberg bibliotek er det lett å fortape seg også i andre tidstypiske annonser. Alt fra mors favoritt Frisco, som smaker bedre, irriterer halsen mindre og virker mer stimulerende enn noen annen sigarett - til det nye lagerølet i samme skatteklasse som landsøl, noen mystiske artikler med diskret forsendelse og presenninger fra Tønsberg

Oljeklæde & Presenningfabrik. Veldig gjerne skulle vi hatt en RadioNette Kurér-radio, som fungerte både på lysnett og batteri, og som økte sommerens gleder.

Så vel var det nok ikke for oss på Solseter. Vi måtte finne på alt sjæl, som ordfører Svein Harding Hansen senere ville ha sagt det.

-I går hadde vi sirkus på haugen. Alle barna her omkring kom for å se på. I dag var Tor og jeg hos Viken. Men Tor torde ikke gå inn i fjøset. Men jeg fikk han da inn til slutt, og da var vi der helt til slutt. Ellers er alt bra, skriver storebror Karl i et brev hjem til far.

Vi skal ganske snart tilbake til fjøset til Viken, men først et brev fra mor. Også hun forteller om sommerens sirkus:

-Kjære Ernst. Vi har nettopp hentet brevene dine og lest dem høyt - tusen takk. Brumlen smilte lykksalig mens han drakk kakao og spiste brød med tomat. Trulten er hos Lille-Sol. Karl strever med brev til deg. Alf venter på blyant. Været er opp og ned. I forgårs syklet vi til slakteren og kjøpte karbonadedeig - den hadde vi i to dager. I dag kokte vi grøt i den tykke gryta. Det gikk fint, vi spiste opp alt sammen. I går hadde ungene her og en hel del andre sirkus på volden. Brumle var ellevild og kastet stein som slo et stykke av Alfs ene fortann.

500 kuer på Nøtterøy

Men var det Simson? Godt mulig. Antakelig ikke.

Simson-kollega 2011 - østlandsk rødkolle.

Vi er kommet til det som sett i ettertid skulle bli feriens høydepunkt. Sommeren 1953 ble det for siste gang holdt dyrskue på Nøtterøy. Antall storfe på øya var på full fart nedover, men fortsatt var det omkring 500 kuer og 400 ungdyr, de fleste østlandsk rødkolle - en rase som nå nesten er utryddet.

Også på Jarlsberg hovedgård var det dyrskue denne sommeren. Der fikk avlsoksen Simson fra Nøtterø Landbrukslag 2. premie.

Simson var imidlertid ikke alene om å skulle betjene alle damene på hjemmebane. Han hadde assistanse fra kolleger, som opererte mer på hobbybasis.

Hvorom allting er; en ettermiddag rigget vi oss til på låvebrua hos Viken. Der skulle vi komme til å bivåne en seanse som ga læring for livet, jeg husker det enda. Uten å gå i detalj; oksen gjorde jobben sin!

Sterke saker for en liten gutt fra den store byen.

Nesten litt rart å ta adjø

2. august skriver far:

-Kjære Karl. Når du leser disse linjene har du ikke mange dagene igjen på Nøtterøy. Tror du at du og mor ville sykle innover torsdag. På den måten kunne dere sende to sykler. Det blir nesten litt rart å ta adjø med blåbærtua, stien, bringebærbuskene og alt det andre etter så lang tid. Hvis jeg ikke hører annet fra deg, ser dere meg onsdag kveld. Jeg skulle ønske at jeg kunne tatt

Sommerferien var over, tilbake til fjerde etasje.

noen vannbøtter og noen oppvasker og fulgt Brumle på do. Det siste klarer han selv forresten. Er spent på om Taffe rusler rundt på hauen og hos Viken eller om han ble med farmor til Skien.

Sommerferien på Bergan lakket mot slutten. Avisen annonserte med ILOVAN kasseroller, for nå skulle det syltes.

-Snart skal vi være sammen i Oslo igjen alle sammen. Vi har hatt en grei ferie, synes jeg, skriver mor.

Jeg husker ikke hvordan vi tok oss hjem til Oslo med syklene og all feriebagasjen.

Vi kan ha tatt om ikke akkurat Timeekspresen, så «NSBs nye Europabus - et rullende vidunder i turistkomfort til 150 000 kroner». Den kjørte Sørlandske hovedvei i 1953, enda før hele strekningen mellom Oslo og Vestfold-byene var asfaltet.

D/S "Jarlsberg" gikk sommerrute til 16. august.

Men vi må tro hjemturen fra Solseter gikk med Øybuss, og videre med toget til Oslo vestbanestasjon.

(TG 2011)